

ראשיו סגי בעקמומית בלחי ואפילו לרב ע"כ בפסקי עירובין של מהר"ם ע"כ: [ג] כ
פסק כר"ג דאמר הלכה כהכמים דאסרו ע"כ: [וכ"פ הטור סי' שס"ג וע"ש]: [ד] וכ"כ טה
בגי תרחבה עם בני ה

מפולש מיירי שהיה צריך לחי ודבר אחר דהיינו צ"פ כדמוכה כוונתו להדיא וכן פירש"י וז"ל שאינו ראוי לשימוש ממש להי משום מחלוקת וקסבר ג' מחלוקת דלדוריהא ע"כ. ועל דרך זה פירש כל הסוגיא וממ שלא פירש ר"מ וז"ל לפי שהוא מוכיח מסידור הלכות הפסד וכן מזהגו בכל המסור: שני בתלים וכו' עד בהכשר רפ"ר. פ"ט דעירובין (דף ו')

וקורה מכאן חנוני אומר ז"ל אומרים עושה דלת מכאן ודלת מכאן וכשהוא יוצא ונכנס ונעל ז"ל אומר עושה דלת מכאן ולחי וקורה מכאן. אחר כך אמר הלכה כח"ק ושמואל אמר הלכה כחנוני איבעיה להו לחנוניא וליביא דב"ר נרדך לנעול או אין נרדך לנעול. ואסיקנא ראויות לנעול אע"פ שאין נעלות, אלא שאני תמה במקום דבריו שכתב שר"ק שני דלמות שכתב בפרק י"ז שני כהלים ברה"ר והעם עוברים ביניהם וכו' הנה שהר"ק ז"ל סבור שלא העמידו ברייתא

במבואות המפולשים לרה"ר אלא משום הא דר' יוחנן הא לא דר' יוחנן ברייתא ברה"ר גמורה כפסוק. ואילו ז"ל סבר שאין הלכה כר"י אלא כר' אלעזר תלמידו דקאי כרבנן בפי' פסין (ס"ב כ"ב) דלמך כון ודויעוך כון של מחילות כון הודיעוך וס"ל והילך אפילו לרה"ר מערבא ופסק נמי כחנוני דבעי דלת מכאן וכו' אלא שאני תמה היך הרי"ך דלמות דהא לחנוני דלת מכאן ולחי או קורה מכאן סגי ליה. ושם הר"ב סבור דהא דלמרינן הא בדלמות מערבא בשתי דלמות קאמר דלת מכאן ודלת מכאן ואפשר דהא ליתרואל דלחנוני הא דלמרינן הכי. ואילו כן אכתי חיקי דלחנוני דלחי דלחנוני לא בעי אלא דלת מכאן וכו' או קורה מכאן ודלמות דקאמרי רשויות בעלמא ודלמות דלמחא קאמרי ומשום דבעי לחקשוי אדר"ל דלמך ירושלים אלמלא דלחותיה נעלות נקט איהו נמי דלמות וז"ל. ועוד ז"ל"ע כמה שפסק דרה"ר גמורה מערבא בלא נעילת דלמות כפסוק דברייתא דהא משמע לקמן (ס"ב) דמבואות המפולשים לרה"ר ובריתא פליגי מדלמך רב יוסף משמיה דרב יהודה מחלוקת בבריתא ובריתא מכאן וכו' דלמחא לכו ברה"ר גמורה היא מחילתא אלא במבואות המפולשים לבריתא מכאן ומכאן ורה"ר"ף פסק כן כר"י ומתניה לאו ברה"ר גמורה והא דרב יוסף משמיה דרב יהודה משמיה דמחילתא דמחילתא וכו' שני כותלים ברה"ר והעם עוברים ביניהם היינו מבואות המפולשים לרה"ר וכן נראה מפי' דשיריזין מדינא שהיא מוקפת חומה ובה עשרי טפחים שיש לה דלמות ונעלות בלילה כולה רה"ר היא זהו דין תורה עכ"ל אלמלא נעלות בעין כר' יוחנן עכ"ל הרשב"א:

יא מותר לטלטל במבוי תחת הקורה או בין כתב ה"ה שדברי רבנו נראה מן האלפון. ואני אומר שמדקדוק דברי הרי"ף נראה שאינם אלא כמו שפירשם הראש"ש שכתב והלכתא מותר להשתמש תחת הקורה המבוי ובין לחיים דלא קאי הנ"מ אלא אבין לחיים דאי לא הכי ה"ל והלכתא מותר תחת הקורה ובין לחיים כרבא והנ"מ דלמות לרה"ר וכו':

קורה אשירה כ"ג לחי מ"ד עושין לחי אצל קורה כמותי מיכתה שיעוריה ע"כ. ופסק רבנו כמ"ד לחי דוקא וז"ל הרשב"א ז"ל בחדושו. ופי' רבנו דלחי כיון דעבדו ורחבו כל שהוא אין אומרינן כמותי מיכתה שיעוריה אצל הקורה כיון שיש להבנה שיעור לא. וזה פירוש השמועה לפי הנראה. אצל הר"א ז"ל הרבה בזה דברים ואמר. א"ל ואם עבדו כל שהוא גבה מיהא נרדך שיהא י' אלא בין לחי קורה מותר וכו' ואש"ג דלמרי' בגמרא מ"ד לחי וכו' לאו פלוגתא היא בהדיא אלא אפשר דלא אמר בקורה ואח"ל דפליגי וכו'. וז"ל הר"א ז"ל דלמרי' בלילה כולה רה"ר היא זהו דין תורה עכ"ל אלמלא נעלות בעין כר' יוחנן עכ"ל הרשב"א:

יב בבל עושין קורה אצל לא באיסורי הגאה. כבר נחבאר זה בסמוך:

וכמה

הנהגות מיימוניות

[ט] ודלא כר' יהודה דתני יתר על כן א"ר יהודה וכו' אמרו לו אין מערבין רה"ר בכך: [י] הני אבולי דמחוזא דשימון עד פלגא בעפר וכו' עד כי אתא ר"ג אמר פנייה לעפרייהו ליבא קסבר ר"ג צריך לנעול לא ראויים לנעול אע"פ שאינן נעולות: [כ] כרב ור' חייא ור' לגבי שמואל ור' דאמר אסור: [ל] כרבא ודלא כאבוי דאמר מסתברא מילתיה דר"י תחת קורה אבל בין לחיים אסור: [ט] אבל לחי שהוא מן הכותל עצמו צריך שפח ולא סגי במשהו וכן דקדקו תוס' מהא דקאמרי' בעשר ושני טפחים סגי ולא קאמר בעשר ושני משהוין ע"ש גבי חצר קטנה שנפרצה לגדולה: [ז] בפי' הלון אבוי רב חייא בר אשי עושין לחי אשירה עד אצל קורה. פי' משמע אצל לחי אפי' מיכתה פי' אפי' משרבים ושברי שברים ובלבד שלא יגביהו התחתונה מן הקרקע ג':

מותר לטלטל עד ארבע אמות ונעור: כתב הראב"ד ז"ל שינוש הוא זה וכו' דבין לחיים אסור: ואני אומר אדרבה אפשר מהבחר כוונתו כמ"ד ז"ל פ"ק דשיריזין גמרא מחילתא קמא בשמעתין דלחיים דגרבינן (דף ט') הני רבי זכאי קמיה דר' יוחנן בין לחיים ותחת הקורה כמילתא אמר ליה פוק הני לברא אמר אבוי מהבחר מילתיה דר' יוחנן כלומר שהוא מחיר תחת הקורה אצל בין לחיים אסור, ורבה אמר בין לחיים נמי מותר, אלמלא מדקאמרינן נמי מכלל דלחיים וקורה לדידיה חד טעמא נינהו ועוד דשקלו וטרו עד אמר אבוי מנה אמניא לה דלמך רב תמא כר גוריא אמר רב תוך הפתח צריך לחי אחר להחירו וכו' דלית ביה ד' על ד' והאמר רב חנן בר רבא אמר רב תוך הפתח אע"פ שאין בו ד' על ד' צריך לחי אחר להחירו ומתירין ורבה אמר לך הוה דלמות כמילתא ומתמיהא אצל לרה"ר מתי שרי כלומר לדעת רבא יוצא בארעא וגו' ורבה בשמי שמיא בתמיה ופריך אין מלא מין את מינו ויטעור אלמלא על כרחך לדעת רבא כל היכא דמלא מין את מינו יטעור ולא שנה קורה ולא שנה לחיים. ובהו עלה דעת ר"מ ז"ל על נכון. שוב מלמחי למורי רשב"א ז"ל שהסכים כר' אלפס והוא דבריו מדעת רוחונו בעלי תוס' ומדעתו ואמר עליו שיפס כיון וסייעו מטעם זה:

בבל עושין לחיים וכו' עד מן האשירה. כתב הראב"ד ז"ל אם עבדו כל שהוא וכו' וכיון דהוי מיכתה לא קאי כלל:

ואני אומר דברי ר"מ ז"ל תלמוד ערוך הם ומקלסם רמז הראב"ד דגרסו' פ' הלון כסוף גמרא מחילתא קמא בשמעתין

אשירה מ"ד קורה כ"ג לחי ומאן דלמך לחי אצל קורה כמותי מיכתה שיעוריה ע"כ. וק"ל כותיה דרב לגבי ר"ל. מלא כי תחידו גדול קבלו דרב ור"י הלכה כר"י דהא רב גדול מדר"י הוה אלא שגדל ר"י בסבת

הנשיא כשעל לא"י הרבה ויכנסה חכמה הא לאו הכי מן הדון היה לפסוק כר' שהיה בנחורו וכו' איתא בסדר תנאים ואמוראים מעשה ראו לומר שהלכה כמותו לגבי ר"ל דהא ק"ל בפי' החולק ונכמה

מקומות דר"ל ור"י כמ"ל הלכה כר"י. ועוד דקאי כרבה דאמרינן לעיל בדפליג עליה דרב חסדא בשאי פירקא סוף גמ' מתני' דנפקי הכותל אינן מותר ואברהם אסורם

דקיימי

והיה דרב (ס"ח:) דמבוי העשוי כגדל מהבחר לי דלמיה רליה כ"כ דילמא לכו אחד פתוח לברמילת הוה דבני הא ודלי כ"ע מודו דלמיה נרדך דלת כדליתא בסמוך וכן פסק הרמב"ם כחנוני דמנריך דלת וראויות לנעול אע"פ שאין נעלות, אלא שאני תמה במקום דבריו שכתב שר"ק שני דלמות שכתב בפרק י"ז שני כהלים ברה"ר והעם עוברים ביניהם וכו' הנה שהר"ק ז"ל סבור שלא העמידו ברייתא

במבואות המפולשים לרה"ר אלא משום הא דר' יוחנן הא לא דר' יוחנן ברייתא ברה"ר גמורה כפסוק. ואילו ז"ל סבר שאין הלכה כר"י אלא כר' אלעזר תלמידו דקאי כרבנן בפי' פסין (ס"ב כ"ב) דלמך כון ודויעוך כון של מחילות כון הודיעוך וס"ל והילך אפילו לרה"ר מערבא ופסק נמי כחנוני דבעי דלת מכאן וכו' אלא שאני תמה היך הרי"ך דלמות דהא לחנוני דלת מכאן ולחי או קורה מכאן סגי ליה. ושם הר"ב סבור דהא דלמרינן הא בדלמות מערבא בשתי דלמות קאמר דלת מכאן ודלת מכאן ואפשר דהא ליתרואל דלחנוני הא דלמרינן הכי. ואילו כן אכתי חיקי דלחנוני דלחי דלחנוני לא בעי אלא דלת מכאן וכו' או קורה מכאן ודלמות דקאמרי רשויות בעלמא ודלמות דלמחא קאמרי ומשום דבעי לחקשוי אדר"ל דלמך ירושלים אלמלא דלחותיה נעלות נקט איהו נמי דלמות וז"ל. ועוד ז"ל"ע כמה שפסק דרה"ר גמורה מערבא בלא נעילת דלמות כפסוק דברייתא דהא משמע לקמן (ס"ב) דמבואות המפולשים לרה"ר ובריתא פליגי מדלמך רב יוסף משמיה דרב יהודה מחלוקת בבריתא ובריתא מכאן וכו' דלמחא לכו ברה"ר גמורה היא מחילתא אלא במבואות המפולשים לבריתא מכאן ומכאן ורה"ר"ף פסק כן כר"י ומתניה לאו ברה"ר גמורה והא דרב יוסף משמיה דרב יהודה משמיה דמחילתא דמחילתא וכו' שני כותלים ברה"ר והעם עוברים ביניהם היינו מבואות המפולשים לרה"ר וכן נראה מפי' דשיריזין מדינא שהיא מוקפת חומה ובה עשרי טפחים שיש לה דלמות ונעלות בלילה כולה רה"ר היא זהו דין תורה עכ"ל אלמלא נעלות בעין כר' יוחנן עכ"ל הרשב"א:

יא מותר לטלטל במבוי תחת הקורה או בין כתב ה"ה שדברי רבנו נראה מן האלפון. ואני אומר שמדקדוק דברי הרי"ף נראה שאינם אלא כמו שפירשם הראש"ש שכתב והלכתא מותר להשתמש תחת הקורה המבוי ובין לחיים דלא קאי הנ"מ אלא אבין לחיים דאי לא הכי ה"ל והלכתא מותר תחת הקורה ובין לחיים כרבא והנ"מ דלמות לרה"ר וכו':

קורה אשירה כ"ג לחי מ"ד עושין לחי אצל קורה כמותי מיכתה שיעוריה ע"כ. ופסק רבנו כמ"ד לחי דוקא וז"ל הרשב"א ז"ל בחדושו. ופי' רבנו דלחי כיון דעבדו ורחבו כל שהוא אין אומרינן כמותי מיכתה שיעוריה אצל הקורה כיון שיש להבנה שיעור לא. וזה פירוש השמועה לפי הנראה. אצל הר"א ז"ל הרבה בזה דברים ואמר. א"ל ואם עבדו כל שהוא גבה מיהא נרדך שיהא י' אלא בין לחי קורה מותר וכו' ואש"ג דלמרי' בגמרא מ"ד לחי וכו' לאו פלוגתא היא בהדיא אלא אפשר דלא אמר בקורה ואח"ל דפליגי וכו'. וז"ל הר"א ז"ל דלמרי' בלילה כולה רה"ר היא זהו דין תורה עכ"ל אלמלא נעלות בעין כר' יוחנן עכ"ל הרשב"א:

יב בבל עושין קורה אצל לא באיסורי הגאה. כבר נחבאר זה בסמוך:

וכמה

הנהגות מיימוניות

[ט] ודלא כר' יהודה דתני יתר על כן א"ר יהודה וכו' אמרו לו אין מערבין רה"ר בכך: [י] הני אבולי דמחוזא דשימון עד פלגא בעפר וכו' עד כי אתא ר"ג אמר פנייה לעפרייהו ליבא קסבר ר"ג צריך לנעול לא ראויים לנעול אע"פ שאינן נעולות: [כ] כרב ור' חייא ור' לגבי שמואל ור' דאמר אסור: [ל] כרבא ודלא כאבוי דאמר מסתברא מילתיה דר"י תחת קורה אבל בין לחיים אסור: [ט] אבל לחי שהוא מן הכותל עצמו צריך שפח ולא סגי במשהו וכן דקדקו תוס' מהא דקאמרי' בעשר ושני טפחים סגי ולא קאמר בעשר ושני משהוין ע"ש גבי חצר קטנה שנפרצה לגדולה: [ז] בפי' הלון אבוי רב חייא בר אשי עושין לחי אשירה עד אצל קורה. פי' משמע אצל לחי אפי' מיכתה פי' אפי' משרבים ושברי שברים ובלבד שלא יגביהו התחתונה מן הקרקע ג':

קורה אשירה כ"ג לחי מ"ד עושין לחי אצל קורה כמותי מיכתה שיעוריה ע"כ. ופסק רבנו כמ"ד לחי דוקא וז"ל הרשב"א ז"ל בחדושו. ופי' רבנו דלחי כיון דעבדו ורחבו כל שהוא אין אומרינן כמותי מיכתה שיעוריה אצל הקורה כיון שיש להבנה שיעור לא. וזה פירוש השמועה לפי הנראה. אצל הר"א ז"ל הרבה בזה דברים ואמר. א"ל ואם עבדו כל שהוא גבה מיהא נרדך שיהא י' אלא בין לחי קורה מותר וכו' ואש"ג דלמרי' בגמרא מ"ד לחי וכו' לאו פלוגתא היא בהדיא אלא אפשר דלא אמר בקורה ואח"ל דפליגי וכו'. וז"ל הר"א ז"ל דלמרי' בלילה כולה רה"ר היא זהו דין תורה עכ"ל אלמלא נעלות בעין כר' יוחנן עכ"ל הרשב"א:

יב בבל עושין קורה אצל לא באיסורי הגאה. כבר נחבאר זה בסמוך:

וכמה

מגדל עז

מותר לטלטל עד ארבע אמות ונעור: כתב הראב"ד ז"ל שינוש הוא זה וכו' דבין לחיים אסור: ואני אומר אדרבה אפשר מהבחר כוונתו כמ"ד ז"ל פ"ק דשיריזין גמרא מחילתא קמא בשמעתין דלחיים דגרבינן (דף ט') הני רבי זכאי קמיה דר' יוחנן בין לחיים ותחת הקורה כמילתא אמר ליה פוק הני לברא אמר אבוי מהבחר מילתיה דר' יוחנן כלומר שהוא מחיר תחת הקורה אצל בין לחיים אסור, ורבה אמר בין לחיים נמי מותר, אלמלא מדקאמרינן נמי מכלל דלחיים וקורה לדידיה חד טעמא נינהו ועוד דשקלו וטרו עד אמר אבוי מנה אמניא לה דלמך רב תמא כר גוריא אמר רב תוך הפתח צריך לחי אחר להחירו וכו' דלית ביה ד' על ד' והאמר רב חנן בר רבא אמר רב תוך הפתח אע"פ שאין בו ד' על ד' צריך לחי אחר להחירו ומתירין ורבה אמר לך הוה דלמות כמילתא ומתמיהא אצל לרה"ר מתי שרי כלומר לדעת רבא יוצא בארעא וגו' ורבה בשמי שמיא בתמיה ופריך אין מלא מין את מינו ויטעור אלמלא על כרחך לדעת רבא כל היכא דמלא מין את מינו יטעור ולא שנה קורה ולא שנה לחיים. ובהו עלה דעת ר"מ ז"ל על נכון. שוב מלמחי למורי רשב"א ז"ל שהסכים כר' אלפס והוא דבריו מדעת רוחונו בעלי תוס' ומדעתו ואמר עליו שיפס כיון וסייעו מטעם זה:

בבל עושין לחיים וכו' עד מן האשירה. כתב הראב"ד ז"ל אם עבדו כל שהוא וכו' וכיון דהוי מיכתה לא קאי כלל:

ואני אומר דברי ר"מ ז"ל תלמוד ערוך הם ומקלסם רמז הראב"ד דגרסו' פ' הלון כסוף גמרא מחילתא קמא בשמעתין

אשירה מ"ד קורה כ"ג לחי ומאן דלמך לחי אצל קורה כמותי מיכתה שיעוריה ע"כ. וק"ל כותיה דרב לגבי ר"ל. מלא כי תחידו גדול קבלו דרב ור"י הלכה כר"י דהא רב גדול מדר"י הוה אלא שגדל ר"י בסבת

הנשיא כשעל לא"י הרבה ויכנסה חכמה הא לאו הכי מן הדון היה לפסוק כר' שהיה בנחורו וכו' איתא בסדר תנאים ואמוראים מעשה ראו לומר שהלכה כמותו לגבי ר"ל דהא ק"ל בפי' החולק ונכמה

מקומות דר"ל ור"י כמ"ל הלכה כר"י. ועוד דקאי כרבה דאמרינן לעיל בדפליג עליה דרב חסדא בשאי פירקא סוף גמ' מתני' דנפקי הכותל אינן מותר ואברהם אסורם

דקיימי

ובמה רוחב הקורה וכו'. במשנה (שם י"ג): קורה שאמרו רחבה לקבל ארית והאריח חצי לצנינה של שלשה טפחים דיה לקורה שחאה רחבה טפה כדי לקבל ארית ובריאה לקבל ארית כ' יסודה אומר רחבה חצי"פ שאינה בריאה ואין הלכה כר' יהודה, וצירושאמי נראה שצריך שחאה בריאה כדי לקבל דימום של אריתין שזכבין ארכו לאורך הקורה ואילו קורה של עשר אמות צריך שחאה בריאה כדי לקבל כ' אריתין שאורך הארית ג' טפחים ורחבו טפה והאי וכו' כ"ה ר"ל ז"ל. ולזה הסכים הרשב"א ז"ל. עוד כתב ויראה לי שדי אם יכולה לקבל י"ח אריתין לפי שקורה ט' אמות ושני משהיין מותרת מבני רחב י' אמות מדון לבד ע"כ. ואין בגמרא שלם מכל זה כלל ולזה לא כתב רבינו רק לשון המשנה: ומעמיד קורה וכו'. מחלוקת אמוראי בגמרא (שם י"ד) ופסק כרב חסדא דאמר מעמיד קורה צריכין שיהיו בריאין לקבל קורה וארית. וכן פסקו ז"ל. ויש מי שפי' שמעמידין הכולל שהקורה עומדת עליו. ויש מי שפירש יסודות היואלות מן הכותל שאין ברחבן טפה ולא בלחבן שלשה והקורה קצרה ושענת עליהם וזה עיקר. ויש מן המפרשים שכתבו שאל היתה הקורה רחבה ד' אינו צריך שחאה בריאה והוכיחו כן לדעתם מן הסוגיא. ואין נראה כן דעת רבינו ז"ל וההלכות ולראשון הסכים הרשב"א ז"ל:

יש שיש לרוחב הקורה שיעור. וכל השיעורין אסורים מן האשרה. וכן רוחב הקורה אין פחות מטפה ועביה כל שהוא. והוא שתהיה [ס] בריאה לקבל ארית שהוא חצי לבניה של שלשה טפחים על שלשה טפחים. ומעמיד קורה צריכין שיהיו בריאין כדי לקבל קורה וחצי [ע] לבניה: י"ך כמה י"היה פתח המבוי וי"היה די להכשירו בלחי או קורה. גבהו אין פחות מעשרה טפחים ולא יתר על עשרים אמה ורחבו עד עשר אמות. יבד"א שלא היה לו צורת פתח. אבל אם היה לו צורת פתח אפילו היה גבוה [פ] מאה אמה או פחות מעשרה או רחב מאה אמה הרי זה מותר: מן וכן אם היה בקורה של

מבוי כיור וציור עד שיהיו הכל מסתכלין בה אע"פ שהיא למעלה מכ' אמה כשרה. שהקורה [ג] משום היכר עשויה ואם היתה למעלה מכ' אינה ניכרת ואם יש בה ציור וכיור מסתכלים בה ונמצא שם היכר: מן מבוי שהיה גובהו מן הארץ עד קרקעית קורה עשרים אמה ועובי הקורה למעלה מעשרים כשר. [ק] היה גובהו יתר מעשרים ובא למעטו בקורה שמניח אותה למטה צריך להיות ברוחבה טפה כקורה. היה גובהו פחות מעשרה חוקק בו משך ארבע על ארבע אמות [כ] ומעמיק כדי להשלימו לעשרה: ין נפרץ [ג] יבו פרצה מצדו כלפי ראשו אם נשאר עומד בראשו פס רוחב ארבעה טפחים מותר והוא שלא תהיה הפרצה יתר על עשר. ואם לא נשאר פס ארבעה אסור אלא א"כ היתה הפרצה פחות משלשה שכל פחות משלשה כלבוד: ין נפרץ המבוי במלואו לחצר ונפרצה חצר כנגדו לרה"ר הרי

א סמ"ג שם: ב טור וסמ"ג שם: ג טור סימן שסה:

אמות ימנע אם יש לו חצי"פ שרחב מעשר אינו צריך למעט ובגמרא היה פחות מעשרה טפחים חוקקין בו להשלימו לעשרה: בד"א בשלל היה לו צורת פתח וכו'. כבר נתבאר במשנה שהזכרתי למעלה הכשר ה"פ ברהב יתר מעשר. ובגמרא (דף י"א) תיבא מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימנע ואם יש לו צורת פתח אינו צריך למעט. ומחוק קר סובר רבינו שיה' לפחות מעשרה שצורה פתח מועילה בו ונחלקו עליו ואמרו שאין מחילה פחותה מעשרה טפחים וכו"ל צורת פתח וזה דעת הרשב"א ז"ל:

מן וכן אם היה בקורה וכו'. זה כתב רבינו בפירוש אמלחא שהזכיר בגמ' (דף ג') ואמרו עלה בגמרא מאי אמלחא ר' חמא אמר קיני במערבא אמרי פסקי דלחרא מ"ד פסקי דלחרא כ"ס קיני ומ"ד קיני אכל פסקי דלחרא לא. ופסק רבינו כמ"ד קיני. פירוש צורת קיני יוניס וכיוצא בהן. והרשב"א ז"ל פסק כמ"ד פסקי דלחרא וכן כתב היתה למעלה אם עשה בסמוך לה חתיכות ארזים חשופים כשר שכל שיש לה דבר חשוד יש לו קול וכן אם עשה לה צורות נאות וכיוצא כשרה שהכל מסתכלין בה עכ"ל. עוד כתב חתיכות ארזים וכיוצא אלו בלא קורה חצי"פ שיש להם היכר אין מחירין את המבוי ע"כ. ופשוט הוא:

מן מבוי שהיה גבוה מן הארץ וכו'. מחלוקת אמוראים שם (ג') ומסקנא כרבא דאמר חלל מבוי הן. וכן פסקו ז"ל דכל שאין חלל המבוי מקרקעיתו ועד קרקעית הקורה יותר מעשרים כשר: היה גובהו יותר מעשרים וכו'. בגמרא (דף ד') היה גבוה מעשרים אמה ובא למעטו כמה ממעטו. והקשו כמה ממעט כמה שצריך לו חלל

רחבו בכמה רב יוסף אמר טפה אחי אמר ד'. ובהלכות פירשו בל למעטו ממעטו בקורה שרחבה טפה ודיו דקורה משום היכר הוא ויכיר של מטה כהיכר של מעלה כדחת (שם י"ג): דיה לקורה שחאה רחבה טפה עכ"ל. וזה דעת רבינו ז"ל. והרשב"א ז"ל כתב שכונתם ז"ל שמשו קורה למעלה מעשרה טפחים ולתחת מעשרים. והקשה א"כ היך יאמר אביי תיפוק ליה משום קורה שהחזקה ועוד קושיות אחרות ובאמת שאין סוגיא בגמרא מהיכר לפירוש זה ולפיכך פי' הוא ז"ל שמגביה את המבוי ועושה חלשטא על פתח מבוי רחבה טפה כדעת רב יוסף וכן מפורש צירושאמי. ואני אומר כבודו במקומו מונח בלא תחזון כונתו הרב חלפסי ז"ל שלא היתה כונתו וכונת רבינו ז"ל חלל קורה שמשו על שפת המבוי כדי שיהא מעליזות קורה זו עד קרקעית הקורה פחות מעשרים ועל זה אמרו בהלכות שהיכר של מטה די ברהב טפה כהיכר של מעלה ואם על קורה אחרת למעלה מעשרה מה היינו צריכין להיכר של מעלה. וכעד לדברי מלחמי בספר העמים שהוא מחזיר אחר דברי ההלכות ככ"מ וכוונת לשון וכתב כך לר"ך שיהא בלחשטא או בלחשטא הקורה שמניח על שפת המבוי למטה בקרקע טפה עכ"ל. עוד שם היכר של מטה כהיכר של מעלה כשם של מעלה דיה טפה כך הקורה שממעט בה למטה דיה טפה עכ"ל, וזה מבורר: הויה גבוה פחות מעשרה וכו'. (שם דף ה') היה פחות מעשרה חוקק בו להשלימו לעשרה וכו' משום בכמה רב יוסף אמר ד' טפחים אביי אמר ד' אמות וק"ל כלביי כדלחיה בהלכות: ין נפרץ בו פרצה מלדו כלפי ראשו וכו'. שם אימתי מבוי שנפרץ מלדו כלפי ראשו וכו' חסי חסי יס"ש פס ד' מחיר כפרה עד י' ואם לאו פחות מ' מחיר ג' אינו מחיר ע"כ. וכל שכוונה להלכות ורבינו שאלה מיימרה שהזכיר שם (ה' ו') מבוי שנפרץ מלדו בעשר מראשו דל' ואמרו שם כן שנפרץ בקרן זוית וכו'. חולקת היא על הא דרב חמי ורב אבי וכלה סוגיא דליחא החס ליחא לענין הלכתא. ופירוש קרן זוית מחזק שם לדעתם ז"ל מן הלך ככחזר פט"ו. וכן גידודי שאמרו שם פירוש לדעתם פסין ועל כן לא נכתב זה בהלכות ולא הזכירו רבינו ז"ל, והרשב"א ז"ל הטיל שלום ביניהם וכתבן בספר ובפנים אחרים:

יך נפרץ המבוי במלואו וכו'. שם (ח') גופא אמר רבי ירמיה בר אבה אמר רב מבוי שנפרץ במלואו לחצר ונפרצה חצר כנגדו חצר מותרת ומבוי אסור ומפורש שם חצר מותרת אפי' היכא דקא דרסי בה רביס דחתיא חצר שהרביס נכסין לתוכו בזו ויולאין בזו רה"י לשבת. ובהלכות ומבוי אסור משום דה"ל מבוי מפולש לרה"ר וזה דרך רבינו

מגדל עז

דקימין בשעתיה דרבא דלעיל פ"ק שכתבתי דאמר קורה משום היכר ולחי משום מחילה ובראש השנה פ' ראשון ב"ד גמרא מחתי' דההוא לחוך הכור נמי גרסינן א"ר יהודה בשופר של עבודת כו"מ' לא יתקע ואם תקע יבא בשופר של עיר הנדחת לא יתקע ואם תקע לא יבא מאי עייר הנדחת כהתי מייכתת שיטורא ובסוכה פ' לולב הגזול סוף שמעתינן אמרין לולב של אשרה פסול ומוקמינן לה באשרה דמשא ומתמיהין על מתניין דקתיין של אשרה פסול והא אמר רבא לולב של עבודת כו"מ' לא יעול ואם נעל כשר ופסקין מחתי' באשרה דמשא עסקין דכהתי מייכתת שיטורא דיקא נמי דקתיין דומיא דעיר הנדחת ש"מ. וענין דבר הרי"ך שיטור משום כ"פ כיסוי הדם דאמר ר' יוחנן ואיתומא רבא בר ירמיה מכסין כעשר עיר הנדחת ואקשיין ואמאי איסורי הנאה נינהו ופריך רבא מנות לאו ליהנות נתנו ואותיב רב יוחנני לרבינא מהני דשופר של עבודת כו"מ' לא יתקע ולולב של עבודת כו"מ' לא יעול מאי לאו אם נעל ואם תקע לא יבא ופסקין לא אם תקע ואם נעל יבא והדר אקשי ואיתומא אם תקע לא יבא אם נעל לא יבא ופריך רב אבי הכי הכתא חס שיטורא עייר ועבודת כו"מ' כחותי מייכתת שיטורא הכא כ"ס דכי מייכתת עפי מעלי לכסוי וכו' מנות חליה גמ' מתניין דהללס כסנדל שאינו של פסק ג"כ רבא הלכתא דאם חללס כסנדל של תקבות עבודת כוכבים ומזלות ושל עיר הנדחת

בעלי החסופות פקד תלון ואמרו לגבי קורה דכהתי מייכתת שיטורא ואע"ג דלחי נמי שיטורא דגבשו י' מיהו קורה יש בה שיטור אורח ושיטור רחב אורח רחוקה מכותל מבוי שלשה וכן פולס דלעיל לא אמרין מייכתת שיטורא משום דלא נביא שיטור כדכחזר עכ"ל. וזה מתוקן כל שפסקה הראב"ד ז"ל ומה שכתב בלחי כל שבו מפורש הוא בשמעתין פ"ק דעירובין אפילו כחוט הסנדל ועל כן על דברי ר"מ ז"ל נכוחים בלא קושא וכן הסכים ר"י אלפס ומורי ורבינו הגדול רמב"ן ז"ל בספר המתנות ומורי הרשב"א ז"ל ואם הראב"ד ז"ל פסק כרב חסדא דלעיל עליה דרבא וכאביי לגבי דרבא וכמו שכתבתי בסמוך ועמד בביטת הר"י בעל המאור ז"ל:

ובמה רוחב הקורה וכו' עד כלבוד הוא. הכל פרק קמא דעירובין: נפרץ המבוי וכו' עד רה"י גמורה. פ"ק דעירובין (דף ה') פ' כל גגות (דף ז'):

הנהגות מיימוניות

[ס] כת"ק ודלא כר' יהודה דאמר רחבה אע"פ שאינה בריאה ע"כ: [ע] כרב חסדא אבל מהר"ם כתב דנראה דהלכתא כרבה בר רב הונא דאין מצריך שיהיו בריאים אלא לקבל קורה לחודא ובשל סופרים הלך אחר המיקל: [פ] לית להלכתא כרב דאמר אגנייה צריך למעט אלא כסתם מחתי' לשון מהר"ם וכן כתבו התוס' בשם הגאון ע"כ: [ג] כרבא ודלא כאמוראין דאמרי משום מחיצות ע"כ: [ק] כרבה דאמר חלל מבוי תנן דא"ל רב פפא תניא דמסייע לך וכן פסק מהר"ם ודלא כרבה בר עולא דפוסל עכ"ל ע"כ: [ר] כאביי ודלא כרב יוסף דאמר ד' טפחים וכן פסק ר"י אלפס דסוגיא דשמעתא כוותיה דאביי דמשך מבוי ארבע אמות גבי לחי הבולש מרופנו של מבוי וכן פסק מהר"ם והביא ראה לדבריהם שאין הלכה כרב יוסף לגבי אביי אלא במחיצה שהוא אחד נוד' דברים שהלכה כרב יוסף בדאיתא בפ"ק דב"ב ודלא כרבינו אבי"ה שפסק כרב יוסף שאין הלכה כהלמיד במקום הרב עין בפסקי דעירובין ג"כ: [ע] אימתי משמיה דר' אמי ורבי אמי וצ"ע בפסקי עירובין של מהר"ם, ע"כ:

חליטה פסול ועמא משום דכהתי מייכתת שיטורא. ומה שפסקה הראב"ד ז"ל כבר חיראוס רבוחינו בעלי החסופות פקד תלון ואמרו לגבי קורה דכהתי מייכתת שיטורא ואע"ג דלחי נמי שיטורא דגבשו י' מיהו קורה יש בה שיטור אורח ושיטור רחב אורח רחוקה מכותל מבוי שלשה וכן פולס דלעיל לא אמרין מייכתת שיטורא משום דלא נביא שיטור כדכחזר עכ"ל. וזה מתוקן כל שפסקה הראב"ד ז"ל ומה שכתב בלחי כל שבו מפורש הוא בשמעתין פ"ק דעירובין אפילו כחוט הסנדל ועל כן על דברי ר"מ ז"ל נכוחים בלא קושא וכן הסכים ר"י אלפס ומורי ורבינו הגדול רמב"ן ז"ל בספר המתנות ומורי הרשב"א ז"ל ואם הראב"ד ז"ל פסק כרב חסדא דלעיל עליה דרבא וכאביי לגבי דרבא וכמו שכתבתי בסמוך ועמד בביטת הר"י בעל המאור ז"ל:

רבינו ולא הזכירו כלל הסוגיא שלמעלה מזה שהיא מחלקת בין עירובי ללא עירובי ובהנחין
אחרים . והרבה מן המפרשים ז"ל פסקו . והרשב"א ז"ל הזכירם בספרו ואין דברים הללו
מזניין כדי להאריך בהם :

י"ז מביי עהיו לו שזילין מלך זה וכו' . שם (ח') : אימתר מביי עהיו עשו כדל
פירוש שרן הוא שהוא בהרבה רגלים אמר
אביי עושה נזר . פתח לגדול ואיך כללו
משחרו בלחי או קורה ז"ל רבא כמאן כשמואל
דאמר מביי עקוס מוררו כסמס והא הוא
מביי עקוס דהוה כהרדעא והוה לה לדבר
דאמר מוררו כמפולש אלא אמר רבא עושה
ז"פ לכולו מחד גיסא ואיך כולו משחרו
בלחי וקורה ע"כ . ובכר הזכרתי למעלה שדעת
רבינו שאפי' מביי המפולש בשני נדדיו נרשם
הרבים די להכשירו בנזר פתח מכלן וקורה
או להי מכלן וזו היא נזר המביי (עיי' בסוף
הספר ציור ד) . אבל הרשב"א ז"ל כתב שאם
היו מולשין כלן וכלן לרה"ר צריך דלם מלך
אחד ולחי או קורה מכלן כמו שפירשתי למעלה
בדין מביי מפולש :

כ מביי שזלו האחד ארוך וזלו השני קצר .
שם אימתר מביי שזלו אחד ארוך
וזלו הכ' קצר פחות מל' אמות מניח את הקורה
באלכסון ד' אמות מניח את הקורה כנגד הקצר
ורבא אמר אחד זה ואחד זה אינו מניח את
הקורה אלא כנגד הקצר וק"ל כרבא וכן פסקו
ז"ל וכח הרשב"א ז"ל בל להמיר כנגד האלכסון
אין לו תקנה אלא או במחילה או ב"פ עשה
נזרם הפתח אפי' באלכסון מותר שהפחה משום
מחילה עכ"ל : העמיד לחי בחצי מביי וכו' .
(עירובין י"ד) : תנא עשה לחי לחצי מביי יס
לו חצי מביי פשיטא מהו דתימא דילמא אחי
לאשתמושי בכוליה קמ"ל . וכח הרשב"א ז"ל
וה"ל לקורה ובהדיא תנו בתוספתא העמיד
לחי או קורה בלמעט מביי אין לו אלא עד
מקום לחי וקורה . ומיהו דוקא בשני בלוח
חצי מביי המוכשר תורת מביי שלא יבא ארבע
אמות מארבע אמות ושיהא ארבע יתר על רחבו
וכיהיו בחים ותלרות פתוחין לתוכן הא לוא הכי צריך לחי מכלן ולחי מכלן ח"כ פס ארבע כחצר עכ"ל :

כא מביי עהיו וכו' . שם (דף י') : חיי לוי מביי עהיו רחב עשרים אמה נועץ קנה באמצעיתו ודיו רב ושמואל ולי דאמרי אין הלכה כמותה משנה אלא היכי עבד אמר
אביי עושה פס גבוה עשרה במשך ד' אמות ומעמידו לארבע של מביי פירוש ונעשה כשי מצולות ומותן קורה על שיהיה לו לחי בזה ולחי בזה . וכח הרשב"א ז"ל
ואם הכשירו בקורה צריך שהיה הקורה נחונה על הפס והוא אמצע או למעלה ממנו חוץ ג' הא לוא הכי לא משום דבעינן קורה על גבי מביי זהו דעתו ז"ל . עוד כתב וכן
צריך שיהא בכל מביי ומביי משני אלו שהפס מפסיק ביניהם בחים ותלרות פתוחים לתוכן וכל מחצי מביי ע"כ דבריו ז"ל : או מרחיק שתי אמות וכו' . שם (י') : עבד כדרכ
יהודה דאמר רב יהודה מביי שיש לו ט"ו אמה מרחיק שתי אמות ועושה פס שלש אמות . ובהלכות ויהא אמה עבד הכי מהאי גיסא ומהאי גיסא ע"כ . וכח
הרשב"א ז"ל וכן הדין אף במרחיק שתי אמות ושני פסחים ועושה פס שתי אמות וארבעה פסחים מלך זה ומלך זה שכל שהפס רבה על האויר שבינו וזין הכותל דון משום
עומד ומכלן אמה דין לכל כיוצא בזה עכ"ל ודבר פשוט הוא :

כב לחי הבולט מדפנו של מביי כשר וכו' . שם (ה') : אמר רב הונא לחי הבולט מדפנו של מביי פחות מל' אמות דון משום לחי ואינו צריך לחי אחר להחירו ד' אמות דון
משום מביי וצריך לחי אחר להחירו אוחו לחי היכן מעמידו אמר רב פפא מוקים לה בלחץ גיסא רב הונא בריה דרב יהושע אמר אפי' תימא דמוקים ליה בזהדי
דמספי ביה או דמנצר ביה ולא אמרן אלא במביי שמה אלא במביי שבע יתר בעומד מרובה על הפרוץ רב אשי אמר אפי' תימא במביי שמה אין צריך לחי מה נפסח אי
עומד נפסח יתר בעומד מרובה על הפרוץ אי פרוץ נפסח דון משום לחי מאי אמרת דכי הדדי כינה ה"ל ספק דדבריהם וספק דדבריהם להקל : עכ"ל ההלכות מן הגמרא . עוד
שם והלכתא כרב אשי . ומשמעה של שמועה מורה שבמביי ששע לחי של ד' אמות אינו כשר בו לפי שאינו דון משום לחי כל שיש בו ד' אמות ואינו מכשיר משום עומד שהרי
הוא מועט מן הפרוץ . ואין כן דעת רבינו שהסם דבריו בכלן ובסמוך כחב לחי שהיה רחב הרבה וכו' . נראה מדבריו שהוא סובר דרב אשי לא דוקא נקם מביי שמה אלא ה"ל
לכל מביי ומשום דרב הונא נקם שמה וכו' לדיון דקי"ל דעומד כפרוץ כשר ולא אמר רב אשי מאי אמרת כי הדדי כינה אלא להכשירו אפי' למ"ד עומד כפרוץ אסור ואין זה
מתיישב אלא שיש כח היתר סברת רב אשי היל"ל אפי' יתר מל' אמות דון משום לחי ויתלוק לחי מיתרל דרב הונא דאמר ד' אמות דון משום מביי ודברי רבינו ז"ל .
והרשב"א ז"ל כך פסק דכל שאין עומד כפרוץ ויש בעומד ד' אמות אינו דון משום לחי וצריך לחי אחר להחירו . ורש"י ז"ל פירש דהא דלחי הבולט כשלא נעשה לשם לחי הוא
דאמריק דכי הוי ד' אמות אינו דון משום לחי אלא לשם לחי קול יוצא עליו כיון שהלחי משום מחילה משום דרבה כסמיחמו לא גרע . וזה מסכים בדין רבינו בלחי שאינו
עומד מאליו . ועם כל זה ה"ל לחלק . ויראה לי שרבינו מפרש שצריך לחי אחר להחירו לאוחו לחי הבולט ולא למביי וקסבר שהוא מותר להשתמש בין לחיים ואף זה ז"ל .
ופי' לחי הבולט שהוא בולט מחורו של כותל לרחבו של מביי : ולחי העומד מאליו וכו' . (שם פ') : ובהלכות לחי העומד מאליו אביי אמר הוי לחי רבא אמר לא הוי לחי בדלל
סמכו עליה כ"ע ל"פ דלא הוי לחי כי פליגי בדמכו עליה מתאמול וק"ל כאביי דאמר הוי לחי ע"כ . וכח הרשב"א ז"ל כיצד העמיד לחי במביי ויפסל בשבת אפי' היה שם
אין וכיוצא בו ואפי' נסעו הוא בידים אינו מועיל כיון שלא סמך עליו מע"ש לא העמיד שם לחי אחד או שהיה שם ופסל מע"ש חילן זה ממיר משום לחי וכן כל כיוצא בזה .
ויראה לי שהקורה העומדת מאליו כמותה כמות קורה מכותל לכותל לחץ את הכותלים אינה קורה שהקורה משום היכר ואין כלן היכר ע"כ דבריו : ולחי שהוא נראה מצפנים
לחי וכו' . שם (פ') : נראה מצפנים וזהו מצחון דון משום לחי והוא כגון זה (עיי' בסוף הספר ציור ד) . שצחון אינו מובדל מן הכותל כלל . נראה מצחון וזהו מצפנים נחלקו
בו והלכתא משום לחי והוא כזה (עיי' בסוף הספר ציור ו) . שצפנים נראה שהוא ממך הכותל : לחי שהצפנים מן הקרקע וכו' . (שם י"ד) : אמר רבה עשה לחי למביי והצפנים
מן הקרקע שלשה או שהפליגו מן הכותל ג' לא עשה ולא כלום . ופי' אם הצפנים פחות מל' אמה ז' ומשכו כשר שכל לבד רואין אוחו כמלא . וכן כתב הרשב"א ז"ל
ופשוט הוא : לחי שהיה רחב הרבה וכו' . כבר בארתי זה בסמוך בדין לחי הבולט :

כג קורה עשה עליה מחלול וכו' . (שם דף י"ז) : אמר רב ששם הכח קורה על גבי מביי ופרש עליה מחלול והצפנים מן הקרקע ג' קורה אין כלן דהא מכסה מחילה אין
כלן דהוא לה מחילה שהדיים נוקעין בה ע"כ :

מגדל עז

מביי שזלו האחד ארוך וזלו השני קצר . שם (דף ח') : [א] מביי חישוי כנגד רבא ורלא כאביי דאמר עושה צ"ה לגדול והני כוליה מישתרי

בלחי וקורה ע"כ : [ב] כרבא דאמר וכו' ע"ש אבל בתוך המביי יכול להניח קורה באלכסון
להחירו משום מחיצה ולא מחיצה ממש דא"כ לדידיה תתיר רחב יתר מעשר ולהבי דוקא משום מחיצה במביי ששני ראשים שוין אבל באלכסון לא ודוקא בצדו אחר קצר . ע"כ :
[ג] וז"ה דאי בעי מרחיק אמה ועושה פס אמה ומחצה ומרחיק אמה ועושה פס אמה ומחצה אלא דכולי האי לא אמרוהו רבנן ופס דקעביד שלש אמות איצ' שיהא פס אחד שלם אלא
קנה קנה פחות מג' עד ג' אמות דפחות מג' כלבוד דמי עכ"ל מהר"ם : [ד] כאביי ורלא כרבא וכן פסקו כל הגאונים וספרי הפוסקים האחרונים שזו היא למ"ד של יע"ל ק"ם
שהלכה בהן כאביי לגבי רבא , ורלא כרבא שפסק בהא כרבא ואומר דל' דיע"ל ק"ם היא ליה דפליגי בה אביי ורבא כפ' בנות כותים בימי לידה שאינה רואה בהן , ע"כ : [ה] נראה
לדיי כמו שפירש רש"י כאן גבי כותל שצדו אחד כגון מחציתו שפירש נראה מחציתו כגון שהכותל שקוע מלפניו אבל מה שפירש לעיל שמשך הלחי לחוץ וחורו הפנימי דבוק בעובי
כותל המביי לא נהירא לדיי דלא מישתרי כה"ג ע"ש , ע"כ :

הנהגות מיימוניות

נעץ

אליעזר ורבען ומהר"ר לתוכה פטור וחמיה להון ז'ל דהא איובא ג' מחיות וק"ל פ"ק דג' מחיות
 ז"ל פטור וכן כתב מורי הרשב"א ז"ל וכן ג"ל מנחם הגמרא דאמרינן אכסדרה בבב"ק ונקטת כרמית
 ז"ל פטור מבי שמתמא לזבון ים דמבי שהסבירו בקורא הזורק לתוכו פטור דלע"ג דשקלין וטרינן עלה
 אלא דהא בין קורא אהן סבדי דלאו סמימא היא כלל ואיניו במקוה ולא דמיא ללחי דהוי
 וכמ"ל בזה הפרק ולפיכך הזורק פטור אבל אסור כלל פטורא דשבת וזהו דעת ר"מ ז"ל על נכון שכתב
 ומהאליה בספר המנהג בתקומתו ז"ל ושמא אכל סבי כחובין כ"ה בסעודה קראת"ל ז"ל לא היה
 בבית או חצר שפערן בו' עד לטלטל כדמיו. ז"ל וכל גיגות (דף נ"ד) כשמועתי רחב"ד כשמועתי כשמועתי

קטן של קטן בן יומיו: מל כדי לשוף וכו'. כל הצבא הזה הוא בירושלמי וסמך עליו רבינו ואע"פ שאין נוסחאות הגמרא הבבליה כן וכבר השינו עליו למע לא כחז כדי לשוף את הקילור שכן הוא בגמרא שלנו. וז"ל שהוא פוסק כלבני דאמר בגמרא שלנו שלא שיערו במים כדי לשוף את הקילור אלא במי

בנו שפירז גם הקירו עם הפרצה ושאר מקורה באלכסון. ויש מי שפירש בהפך שאם נפירז גם הקירו אמרין פי תקרה יורד וכוהם אכל הכא הוא שהתקרה נשארה שלימה ולא אמרין חמץ התקרה שהוא באלכסון יורד וכוהם. אלו דבריהם ז"ל ושון הגמרא נאום יותר לפירוש השני וכוונת רבינו אינה מבוהלת:

מ"ס. ואע"ג דרבא פליג עליה בירושלמי מכריע, וזה דעתו ז"ל: רבש וכו'. משנה וגמרא (שם ע"ז): חמץ דבש כדי ליתן על פי כתיב ופירש רש"י ז"ל כתיב מכה הכוסים והגמלים מחמת משאן והכי אמרין בהמפקיד (ב"מ ל"ח) דבש והדבש למאי חזי לכהניח דגמלי. אבל רבנן פירשו כתיב מכה משאן בני היד וכן רבנן עכ"ל: דם ושאר משאן וכו'. משנה (שבת ע"ו) ושאר כל המשאן דרביעית וכל השופין דרביעית ובגמרא (דף ע"ח) דם וכל מיני משאן דרביעית. ופירש"י ז"ל שופין מים כרוהים. ואמרו בגמרא חזו לנבל בן חת השיע:

ג תבן תבואה וכו'. בכלל גדול (שם ע"ו) משנה חבן כמלא פי פרה ענה כמלא פי גמל ובגמרא אמר רב יהודה מאי ענה חבן של קטנית. עוד שם כי חמץ רבין אמר המוציא חבן כמלא פי פרה לגמל דכ"ע ל"פ דהייב כי פליגי במוציא ענה מלא פי פרה לפרה ור' יוחנן אמר פטור אכילה על ידי הדחק לא שמה אכילה רבי אשעיא אמר חייב אכילה ע"י הדחק שמה אכילה ע"כ. ופסק רבינו כרבי אשעיא שהלכה כמותו לגבי ר"י: עמיר כמלא פי טלה וכו'. שם תבואה משנה עמיר כמלא פי טלה עשבים כמלא פי גדי ואין מצטרפין זה עם זה משני של שו בשעוריהן. ובגמרא אמר ר' יוסי בר' חנינא אין מצטרפין לחמור שבהן אבל מצטרפין לקל שבהן ע"כ. ופירש"י ז"ל עמיר קשין של שבלין. פי טלה נפיש מפי גדי הילכך עמיר לא חזי לגדי אבל עשבים הואיל וחזו בין לטלה בין לגדי מיתחבא כמלא פי גדי. להון הראויין לאדם כגורגרת דזה שיעור לכל מחלל אדם בשבת אבל כמלא פי גדי לא לגדי לא חזו ליה להון עכ"ל. ובגמרא אין מצטרפים לחמור שבהן פירש"י ז"ל מי ששיעורו גדול הוא קל ואינו מצטרף להשלים חמור דהא לא חשוב אבל החשוב משלים את הקל לשיעורו עכ"ל. כדעת רבינו:

המוציא

מפני שהן אוכלי אדם. ויבשים כמלא פי גדי. ואין מצטרפין זה עם זה לחמור שבהן אבל מצטרפין לקל שבהן. כיצד הוציא תבן תבואה וקטנית. אם יש בשניהם כמלא פי פרה פטור. כמלא פי גמל חייב. וכן כל כיוצא בזה לענין השבת: המוציא

משנה למלך

רשואו לחמורא בזה אין חילוק בין מוציא בסמך למוציא כחוננו דאם הוציא דבש לאכילה נראה ששיעורו כדי ליתן על הכתית ודמי למוציא חבן לגמל דאם הוציא כמלא פי פרה חייב כיון שיש בו שיעור ס"ג כיון שיש בו שיעור כדי ליתן על הכתית חייב עד שזאילו לאכילה: ודפי זה נריך לומר דמ"ס רבינו ז"ל צדקין כלבס ו' המוציא מורכב אם לאכילה שיעורו כגורגרת וכו'. השכיח דהסמך הוא לאכילה שהוא השיעור המרובה אלא שאם הוציא לנכמה שיעורו הוא כמלא פי גדי. וכן אם הוציא לנכמה שיעורו הוא כדי לנכוס בגד קטן. וכן במוציא גרעיין השכיח הוא השיעור המרובה ואם הוציא בסמך אוליין בחר השכיח ולקולא. ומאי דכתב רבינו אם לאכילה לאו דוקא דאפי' כסמך נמי שיעורו כגורגרת אלא משום דנמי ליתמר לנכמה ולנכוס לאשמועינן דאף דלא שכיח אוליין בחר להומרא בחר מ"מ אוליין בחר מהשכחו לקולא כיון דהשיעור המרובה גם כן שכיח וכן הני דכתב רבינו כגון מורכב וגרעיין הוו שכיח ושכיח ואם היה מוציא בסמך היה שיעורו כדי לנכוס. ומ"מ כיון דהוי שכיח ושכיח אם הוציא לאכילה הוי כגורגרת. ומאי דכתב ואם לנכמה אב חסרני נקטת דה"ס כסמך וכן גרעיין הוו שכיח ושכיח. אף היכא דהוי שכיח ולא שכיח והשיעור המרובה הוא שכיח והמרובה לא שכיח לא מיעיף בסמך אוליין בחר שיעור המועט שהוא השכיח אלא אפי' במוציא לדבר דלא שכיח שיעורו כשיעור המועט דהיינו הדין דהמוציא חבן כמלא פי פרה לגמל דהייב משום דתבן הוי שכיח לפרה ולא שכיח לגמל. ולפי' עשבים דראויים לטלה ולגדי נמי דכתבתי חייב כמלא פי גדי אם הוציא כמלא פי גדי לטלה אינו חייב משום דעשבים שכיח לגדי ולטלה וכדכתבתי: הכלל העולה דכל דבר ששכיח ולא שכיח אם השכיח הוא השיעור המועט לא מיעיף בסמך דחייב כשיעור המועט אלא אפי' במוציא לשיעור

מגיד עוז

האצבע שמשערין בו וכו' עד ד' אלכנות. ככמה מקומות בהלמוד מוזכר כן אצל סטטיס ובמנחות פ' הסבלה (דף מ"ב): וכל אמה האלמורה וכו' עד סוף הפרק. פ"ק דעירובין (דף ג')

פ"ח המוציא דבר כו' עד דמטערפין זה עם זה. פרק כלל גדול (דף ט"ו). ופרק המוציא: וזהו שיהיה כגורגרת כו' עד המורכב. פ"ד דמסכת מעילה (דף ט"ו): יין כדי רובע רביעית עד על ראש הכתית. פרק המוציא ופ' המנעני (דף ז"ג): ושאר כל המשאן וכו'. פרק ג' מיין במסכת נזיר (דף ל"ד) ובמסכת שבת פ' המוציא: תבן תבואה עד לענין שבת. פרק כלל גדול (דף ע"ה):

פתח בקרן זוית. ואם היתה שם קורה מלמעלה על אורך הפרצה רואין אותה שירדה וסתמה ומותר לטלטל בכולו והוא שלא תהיה באלכסון: פ"ק האצבע שמשערין בה בכל מקום היא רוחב הגודל של יד. והטפה ארבע אצבעות. [כ] וכל אמה האמורה בכל מקום בין בשבת בין בסוכה וכלאים היא אמה בת ששה טפחים. ופעמים משערין באמה בת ששה טפחים דחוקות זו לזו. ופעמים משערין באמה בת ששה שוחקות ורווחות וזה וזה להחמיר. כיצד משך מבוי בארבע אמות שוחקות וגובהו עשרים אמה עציבות. רוחב הפרצה עשר אמות עציבות וכיוצא בהן לענין סוכה וכלאים:

פרק שמנה עשר

א המוציא דבר מרשות היחיד לרשות הרבים או מרה"ר לרה"י אינו חייב עד שיוציא ממנו שיעור שמועיל כלום. ואלו הן שיעורי ההוצאה. המוציא אוכלי אדם כגורגרת ומצטרפין זה עם זה. והוא שיהיה כגורגרת מן האוכל עצמו חוץ מן הקליפים [ה] והגרעינין והעוקצין והסובין והמורסן: ב יין כדי רובע רביעית ואם היה קרוש בכזית. חלב בהמה טהורה כדי גמיעה וחלב שמאה כדי לכחול עין אחת. חלב אשה ולובן ביצה כדי ליתן במשיפה. שמן כדי לסוך אצבע קמנה של רגל קמן בן יומיו. מל כדי לשוף את הקילורין. וקילור כדי לשוף במים. ומים כדי לרחוץ פני מדוכה. דבש כדי ליתן על ראש הכתית. דם ושאר כל המשאן וכל השופין כדי רביעית: ג תבן תבואה כמלא פי פרה. תבן קטניות [ג] כמלא פי גמל. ואם הוציא תבן קטניות להאכילה לפרה כמלא פי פרה. שהאכילה על ידי הדחק שמה אכילה. עמיר כמלא פי טלה. עשבים כמלא פי גדי. עלי שום ועלי בצלים אם היו לחים כגורגרת

לו האצבע שמשערין בו. שיעור הטפה מפורש במנחות (דף מ"א): פרק הסבלה ארבע בגודל חמש באצבע שש בקטנה: וכל אמה וכו'. פ"ק דעירובין (דף ג'): אמר רביי משמיה דרב נחמן אמה מבוי ואמה סוכה באמה בת חמשה אמה כלאים בת ששה ואמרו שם שמונה להחמיר והקשו ובה איכא מיינוהו שהשיעור המיעוט הוא קולא ותיירו רוב אמות קאמר. ורבא משמיה דר"ג אמר אחד זה ואחד זה באמה בת ששה. אלא הללו שוחקות והללו עננות. ומפרש רבינו אחד זה ואחד זה בין מבוי בין סוכה בין כלאים בת ששה אלא שהללו של כלאים שוחקות שהוא חומרא ואף במבוי. והסוכה אם השוחקות חומרא משערין בהם שלא כוונת אלא להחמיר וזה דעת הר"ז הלוי ז"ל ושיק. וכתב הרשב"א ז"ל ושיעור יחרון השוחק על העצב יראה לי שהוא הדין אצבע לאמה והביא סמך לדבריו מפ' כיצד נולין בפסח שני והאריך בזה בספרו: פ"ח א המוציא וכו'. פרק כלל גדול (שבת ע"ו): משנה המוציא אוכלים כגורגרת ומצטרפין זה עם זה מפני שהם נשיעוריהם חוץ מקליפיהם וגרעיניהם וסובין ומורסן. ופי' אוכלין אוכלי אדם, וכן פירש"י ז"ל ומוכרח הוא שם:

ב יין כדי רובע רביעית. ריש פ' המוציא יין כדי רובע רביעית פירוש רביעית לוג שהוא בינה ומתנה. עוד שם חמץ יין יבש בכזית דברי ר' נתן ע"כ: חלב בהמה טהורה וכו'. (שם ע"ו) במשנה חלב כדי גמיעה. וכתב הרמב"ן ז"ל אין שיעורו ידוע לנו אבל פירושו כדי גמיעה של אדם בינוני והוא פחות אפי' מכדי לנמנוץ ואפי' מרביעית: וחלב בהמה טהורה וכו'. חלב אשה וכו'. ברייתא (שם ע"ז) כלשון רבינו. ופירש"י ז"ל במשיפה של קילור שרגלין לשופו בחלב אשה עכ"ל: שמן כדי לסוך אצבע וכו'. משנה ומסכתא בגמרא (שם ע"ח) שמן לסוך בו אבר קטן

פ"ח א המוציא דבר מרה"י לרה"ר או מרה"ר לרה"י אינו חייב עד שיוציא ממנו שיעור שמועיל כלום וכו'. שיעורו הסבאלס נאמרו בס"ס כלל גדול ובפירוש הבאים אחריו. וכל השיעורין שנאמרו במ"ס שבת לגבי ט"ל מלאכות הוא דוקא לחיוב חטאת אבל איסור מן התורה איכא אף בפחות מכשיעור דק"ל הוי שיעור אסור מן התורה וכו"כ רש"י בפ' כלל גדול (דף ט"ד) אהיה דאמרין חסם וכו' מותר לאפות פחות מכשיעור וכו"כ בה"א ר"פ המוציא יין: (א"ס ובתשובת מהר"ר זני פ"ו הביא דברי התוס' פרק בתרא דיומא כסוגיא דה"י שיעור שכתבו דאיתרין ר"י לטעמא דהוה לאיתרופי אפי' דאית לן ריבויא דכל הלכ וכוים וז"ל ולפי' כלל שאר איסורי תורה כגון ההולס שער אחד בנייר או בשבת או מוציא פחות מכשיעור אין בו איסור תורה כלל דטעמא דהוה לאיתרופי בלחוד לא מהני ע"כ. ולא זכר דברי רש"י וסג"א הוה). וכל השיעורין שנאמרו כגון תבן כמלא פי פרה לא בעינן שחסיס כוונתו בסבאלס זו לפרה ולא עוד אלא אפי' במוציא חבן לגמל אם הוציא כמלא פי פרה חייב וזה מוציא בגמרא (דף מ"ו) דלא אוליין בחר כוונתו מאחר שזאילו כשיעור משום דחייב הסבאלס תליא אם אותו הדבר שזאילו מנעיין כמותו וחכמים שיערו כל הדברים באיזה שיעור מנעיין: ודע דכל דבר הראוי לגבי דברים ושיעורו של זה אינו כשיעורו של זה בהא אמרי' בגמרא (דף ע"ח) כל מלתא דשכיח ולא שכיח אול רבנן בחר דשכיח לקולא ושכיח אול רבנן בחר דשכיח להומרא. וכל זה הוא במוציא בסמך ואינו מכיון בסבאלס זו לא לדבר דשכיח ולא לדבר דלא שכיח אבל במכיון לאיזה דבר בזה יש חילוק דיון דשכיחיה שכיח ורשואו לא שכיח דאול רבנן לקולא בחר שחסיס אם הוציא לרפואה פשיטא דחייב אפי' בכל שהוא וכדתנן המניע לרוע ולדונמא ולרפואה חייב בכל שהוא ואמרי' בגמרא ליתני המוציא לרפואה וכו' אלא כל שהוא מוציא לרפואה לא אוליין בחר השיעורין השמוין במשנה. ובדכס דאיתלו ורשואו שכיחא דאול רבנן בחר

הנהרות מיימוניות

[כ] כרבא משמיה דר"נ ודלא כאביי דאמר אמת סוכה ואמת מבוי באמה בת ה', ע"כ: [א] כת"ק ודלא כרבי יהודה דאמר קליפי ערשים מצטרפין עמהם מפני שמתבשלין עמהן ע"כ: [ג] כלל גדול ובלישון משנה עצה, ע"כ:

וזהו שיהיה כגורגרת כו' עד המורכב. פ"ד דמסכת מעילה (דף ט"ו): יין כדי רובע רביעית עד על ראש הכתית. פרק המוציא ופ' המנעני (דף ז"ג): ושאר כל המשאן וכו'. פרק ג' מיין במסכת נזיר (דף ל"ד) ובמסכת שבת פ' המוציא: תבן תבואה עד לענין שבת. פרק כלל גדול (דף ע"ה):